

IŽEJA VSAKI DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične števe, se prodajajo po 3 nč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe, po 5 nč. (10 stot.).

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 8 st. mm, osmrtnice, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vse leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez doposlane naročnine, se uprava ne ozira.

Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: celoletno K 5.20, pol leta 2.60

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo.

Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom)

Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18.

Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI

Roparski napad na vlak.

SOFIJA 16. V minoli noči so neznani roparji pri Ihtimanu napadli mešani lokalni vlak Sofija—Plovdiv ter oropali en tovorni voz. Roparji so zbežali.

Admiral Dejenquière.

PARIZ 16. — Poveljnikom sredomorske eskadre je imenovan podadmiral Dejenquière.

Nesreče na železnici.

BRIKSEN 16. Tovorni vlak št. 83 je iz doslej neznanega vzroka na progi Pflersch-Gossensass ob 1 uri ponoči skočil s tira. Dva prevoznika sta bila ubita, dva pa težko ranjena.

PARIZ 16. V tunelu med Brive in Limoges sta trčila skupaj osebni in tovorni vlak. Deset oseb je bilo ubitih, 15 pa ranjenih.

Sedem francoskih mornarjev utonilo.

SANCT JOHN (Nova Zelandija) 16. V minoli noči je silen vihar prevrnil čoln francoskega križarja „Admiral“, v katerem je bilo 7 mornarjev. Vsi so utonili.

Državni zbor.

DUNAJ 16. Danes je zbornica pričela razpravo o nujnem predlogu princa Lichtensteina, da se takoj prične prvo čitanje zakonskega načrta tičočega se aneksije Bosne in Hercegovine.

Princ Lichtenstein je utemeljeval svoj nujni predlog glede aneksijskega zakonskega načrta rekel, da ni nobene resne politične stranke, ki bi prigovarjala prvemu čitanju aneksijskega zakona, pri katerem se gre le za to, da se že trideset let obstoječe faktično stanje spremeni v zakonito.

Manje vestna in miroljubna velesila bi bila brezdomno izkoristila stisko Rusije za časa rusko-japonske vojne. Avstro-Ogrska ni iz lojalnosti in rahločutnosti porabila tega politično ugodnega trenutka. Naši odnosi do druge državne polovice nas pa že sedaj silijo, da se z nedvomno in odločno izjavo obrnemo proti mnenju, ki je napravilo zakonski tekst različen od našega.

Govornik je izvajal iz zgodovine, da je zgodovinska pravica, ki jo uveljavlja Ogrska na Bosno in Hercegovino že zastarela in preperela, isto tako bi zamogla tudi Avstrija uveljavljati enako zgodovinsko pravico. Govornik je omenil gmotnih in krvavih žrtev, ki jih je doprinesla Avstrija povodno pacifikacije Bosne in Hercegovine ter je prišel do zaključka, da ne sme pripasti okupacijsko ozemlje ni naši ni drugi državni polovici, marveč da bi bila združitev in svobodna samouprava srbsko-hrvatskega naroda pod žezlom cesarske hiše edino primerna rešitev. Narodna združitev hrvatsko-srbskega naroda najbolje napreduje.

Upor, ki se proti temu pojavlja v dveh malih južnih sosednih državah, izvira edino iz dinastičnega partikularizma. Avstro-Ogrska je večkrat velikodušno in dejansko podpirala v stiskah Srbijo in Črnogorijo. Ako pa hoče tak narodni mali obrat z nami konkurirati in z nami tekmovali, kar daleč presega njegova sredstva, zavrnemo ga mirno v njegove meje. (Živahna pohvala).

PODLISTEK.

Prva ljubezen.

Povest Ivana Sjergjejeviča Turgjenjeva.

Iz ruščine prevel dr. G. G.

Maljevski se je zasmeljal in mi je obrnil hrbet.

One, bržčas ni polagal posebne važnosti na to, kar mi je bil rekel; bil je na glasu izbornega mistifikatorja ter je slul radi svoje v umetnosti zbijanju šal iz ljudij na maskaradah, čemur je zelo pripomogla ona, skoraj nezavestna lažnjivost, ki je prešinjala vse njegovo bitje... Hotel me je le podražiti; toda vsaka njegova beseda se je pretakala kakor strup po vsih mojih žilah. Kri mi je vdarila v glavo. A, to bo to! rekel sem sam pri sebi: dobro! Moje včerajšnje slutnje so bile torej opravilene? Ni me torej zastojal vlekel v vrt! To nikakor ne sme biti tako, sem vsliknil glasno in se udaril s pestjo po prsih, akoravno pravzaprav nisem niti znal, kaj naj ne sme biti. — Naj pride tudi sam Maljevski v vrt — sem si mislil (morda se je izblebetal; toliko drzen je že) — ali

Posl. Šušteršič je utemeljeval svoj predlog rekel, da stopijo Jugoslovani v posvetovanje bosanskih stvari s pridržkom, da se s tem nikakor ne preudicira državopravnemu stališču, ki je zavzema Bosna in Hercegovina. Jugoslovani zahtevajo združitev jugoslovanskih dežel v posebno državopravno telo pod žezlom cesarja kakor narodno in zgodovinsko pravo ter bodo pri specijelni razpravi stavili tozadevne predloge. Govornik je zahteval, da se da Bosni ustavo sporazumno s prebivalstvom in kakor je samo ob sebi umevno, v okviru monarhijske podeli popolno svobodo in samoupravo.

Govornik je naglašal potrebo, da vlada pri reševanju bosanskega ustavnega vprašanja nastopi proti znanim ogrskim zahtevam. Vsaka popustljivost in zaupljivost bi bila usodepolna za bodočnost in za življenske interese monarhijske. Zahteval je končno od vlade, naj objavi konkretni program o temeljih ustave obeh anektiranih pokrajin. (Živahna pohvala).

Posl. Nemec (soc. dem.) je govoril proti aneksiji in rekel, da bodo socialni demokrati glasovali proti predlogu, prosil je pa, naj zbornica vsprejme nujni predlog socialnih demokratov, da se odločitev o vojni in miru prepusti parlamentu.

Posl. Malik je izjavil, da bodo Nemci glasovali brezpogojno proti aneksiji. Govorilo je potem še več govornikov, ki so skoraj vsi zagovarjali narodno jedinstvo in avtonomijo hrvatsko-srbskega naroda ter jedinstveno rešitev jugoslovanskega vprašanja. — Nato je bila seja zaključena. — Prihodnja seja jutri.

Občinski socializem.

I. Dve ameri si stojita nasproti v narodnem gospodarstvu kakor dva mogočna ekstrema: individualizem in socializem.

Individualizem zahteva, naj je dano vsakemu človeku na svobodo, da razpolaga s svojim imetjem (kapital kakor produktivna sredstva, delavske moči itd.) po svoji svobodni volji. Vsaki poedinec za se naj rabi in dela za svoj lastni blagor.

Socializem je temu individualizmu nasprotni ekstrem: ne poedinec in njegov blagor prihaja v poštev, ampak korist splošnosti.

Prvotno je pomenjala beseda socializem sevé veliko strašilo ter so bile tedaj moderne tendence v narodnem gospodarstvu še premalo znane in se je zato razumelo pod besedo socializem vse to, kar je nosila socialno-demokratska stranka v svojem programu.

S časoma so se duhovi pomirili, razločevali so pričeli realnost od fantazije, tendence moderne produkcije od tendencijsnosti strankarskih propagand.

Socializem v gorenjem pomenu besede napolnjuje danes glave največjih državnikov. Opremljen s tremi predikati — državni, občinski in katederski socializem — je zadobil neiztrebljivo življensko silo. Podržavljanje železnic, pot, telefona, telegrafa, razni monopoli itd. — vse to imenujemo s skupnim imenom „socializacija“. Katederski socialist je bilo prvotno denuncijatorno nazvanje raznih mladih, posebno pruskih vseučilišnih profesorjev, ki niso bili

kdo drugi — (ograja našega vrta je bila zelo nizka in nikakega truda ni stalo splezati čez njo) — toda nikakor se ne bo godilo dobro onemu, ki mi pride pod roko! Nikomur ne svetujem, da bi se srečal z mano! Dokažem vsemu svetu in nji, izdajalki (nazval sem jo v resnici izdajalko) — da se znam maščevati.

Vrnil sem se v svojo sobo, vzel iz pisalne mize nedavno kupljeni angleški nožič, potipal ostrino rezila, nagrbnčil obrvi in s hladno in osredotočeno odločnostjo ga utaknil v svoj žep, kakor da bi ne bilo za me nikako čudno delati take stvari in ne v prvikrat. Srce je v meni zlobno poskočilo in okamenelo; do same noči nisem razgrbnčil obrvi in ne odprl ustnic in neprestano sem hodil gori in doli, stiskaje z roko v žepu razgreti nož in pripravljaje se v naprej na nekaj strašnega. Ti novi, doslej nepoznani občutki so me tako obvezeli in me celo zabavali, da sem prav za prav na Zjinajdo malo mislil. Neprenehoma mi je mrlel pred očmi — Aljeko, mladi cigan; — „kam mladi lepi mož? — Lezi!“ in potem: „ves si okropiljen s krvjo!... O, kaj si storil?... Ničesar!“ S kakim okrutnim smehljanjem sem ponovil besedo: Ničesar! Očeta ni bilo doma; toda mati, ki se je od nekaj časa sem nahajala v stanju neprestane tope razdraženosti, je zapazila

individualizmu samo teoretični, ampak tudi praktični nasprotniki.

Najnovejšega izvora je beseda in pomen „občinskega socializma“, na Angleškem in Ameriki „municipalni socializem“ imenovan. Občinski socializem je poteza novega časa. Njegova razlika med fanatičnim socializmom je mirno in stopnjujoče razvijanje k „socializaciji“.

Občina postaja z vsakim dnem važnejši faktor v našem javnem življenju. Svoj čas se je odigravala vsa usoda ljudstev v državi. Čim bolj se je diferencirala človeška družba in čim več samostojnost so zadobili ti novi nastopajoči sloji, tem bolj se je pokazala potreba po neki gotovi decentralizaciji države. Življenje je postalo tako komplicirano, da nikakor ni bilo več možno diktirati njegovih norm iz centrale države. Tako je razpadla ta polagoma v manjše delokroge — dežele. Dežela se je delila v občine, v komune in dobili smo tudi novo politiko, občinsko ali komunalno imenovano. V gotovem oziru se krije ta s stremljenjem, ki smo je imenovali zgoraj socializacijo.

Občina reprezentira danes gotovo skupnost na enem kraju zbrane ljudstva. Popolnoma naravno je, da ima ta občina poseben interes na vprašanjih, ki so enotnega in enakega pomena za vse: razsvetljava, vprašanje neskrvarjene hrane, pitna voda, zdravstvo itd.

Bodi-si siromak ali bogatin — čbema ne more biti vse eno, ali so ulice dovolj razsvetljene, ali je mleko čisto škodljivih primesij, ali je pitna voda zdrava in brez škodljivih bacil, ki povzročajo tifus itd.

Svoj čas taka vprašanja niso brigala občin. Občine so bile le političen stroj — danes pomenjajo mogočen člen v vsem našem javnem, torej tudi gospodarskem življenju. In čim bolj stopnjuje življenje in na čim višjo kulturno stopinjo prihaja ljudstvo, tem važnejši je njih pomen kakor gospodarski faktor.

Dejstvo je, da je spričo današnjega kompliciranja javnega življenja posamezniku popolnoma nemogoče brigati se za vsako teh vprašanje. Delo je tako razdeljeno — in se diferencira z vsakim dnem bolj — da je obseg človeškega interesa in možnost njegove brige zelo omejena. Kdor pa bi hotel vzlic temu resignirati na občino, bi moral to svojo trmoglavost kaj drago poplačati, ako noče stavljati svojega življenja neprestano v preveliko nevarnost. Najeti bi si moral celo legijo pomagateljev, od katerih bi mu nekateri svetili na pet v večernih urah, drugi bi preiskavali v laboratoriju njegovo pitno vodo, mleko, meso itd. (Zvršetek tega članka pride).

Italijansko vseučiliščno vprašanje „Piccolove“ blamaže.

Včerajšnji „Piccolo“ je zopet dokazal, da zna tudi izborni Hrvat, ako mu — kaže. Priznati moramo celo, da pozna hrvatsko žurnalistiko v Dalmaciji bolje, nego jo poznamo mi! Izbrskal je namreč neki list, o katerega ekzistenci mi (in menda z nami vsa javnost na jugu) niti sanjali nismo. List se zove „Kremenjak“ in izhaja v Šibeniku — ob popolnem izključenju javnosti.

„Piccolo“ ga je vendar našel in kriči na vse garlo hura! kakor da je našel dragocen

moje usodepolno stanje ter mi rekla pri večerji: Kaj se napihuješ, kakor miš na kašo? Nasmehnil sem se ji le milostno v odgovor in mislil pri sebi: Da bi ona le vedela! Odbila je enajsta ura; šel sem v svojo sobo, toda nisem se slekel, pričakoval sem polunoči; slednjič je bila ta ura. Čas je! sem šepnil skozi zobe, se zapel do vrha, privihal celó rokave ter se odpravil v vrt.

Že prej sem si izbral mesto, kjer bi imel stražiti. Na koncu vrta, tam, kjer se je ograja, ki je delila naša in Zasjekihih posestva, naslanjala na skupni zid, je rastla samotna jelka; stojé pod nje nizkimi in gostimi vejami sem zamogel dobro videti, kolikor mi je to dovoljevala nočna tema, kar se je vršilo okrog; tu se je tudi vila stezica, ki se mi je vedno zdela tajinstvena; kakor kača je lezla pod ograjo, ki je na tem mestu nosila sledi nog, ki so jo prestopale in ki je vodila v okroglo senčnico iz gostih akacij. Dospel sem do jelke, se naslonil na njeno deblo ter začel stražiti.

Noč je bila tako temna, ravnotako mirna, kakor prejšnja; toda na nebu je bilo manj oblakov — in obrise grmov, celó visokih cvetic je bilo videti jasneje. Prvi trenotki čakanja so bili mučni, skoraj strašni. Na vse sem bil pripravljen, ugribal sem le, kako mi je postopati: za-

zaklad. Zakaj? Ker se ta list izreka za italijalsko univerzo v Trstu!

„Piccolo“ je naravnost smešen v tej svoji pajacadi, ker bi hotel oni zakoniti listič ki nima nikogar za seboj in za katerega ekzistenco se kompetentni politični vodilni krogi niti ne menijo — predstavljati kakor avtoritativno glasilo in dokazovati na podlagi povsem nemerodajnega mnenja tega lističa, da ni res, da bi bili Jugoslovani edini v odklanjanju italijanskega vseučilišča v Trstu!

Čujte gospodje pri „Piccolu“! „Kremenjak“ je edini jugoslovanski list ki ste ga izbrskali doslej, da se morete sklicevati nanj! Jedini!! In če uvažujemo absolutno brezpomembnost tega obskurnega lističa, moremo reči, da taka izjema le potrjuje pravilo, ki se glasi: da Slovenci in Hrvatje odklanjajo Trst kakor sedež italijanskemu vseučilišču, dokler se jim ne zagotove take pridobitve, ki bodo tvorile primerno protitežje proti narastku politične moči Italijanov v naših krogih kakor posledice ustanovitve univerze.

To ostaja fakt vzlic vsem — kremenjakom!

„Piccolo“ pa more zabeležiti eno blamažo več. —

Italijanska zbornica razpuščena?!

Zdi se, da je Giolittiju dogorelo do prstov, da-si je parlament glasoval zaupanje politiki Tittontjevi. V rimskih kompetentnih krogih se govori z gotovostjo, da dobi za božične praznike parlament dekret o razpuščenju. Giolitti se ne upa s sedanjimi elementi voziti do jeseni, ampak hoče že v marcu apelirati na volilce, o katerih sodi, da so že dovolj pripravljeni, da mu izvolijo večino, ki bo solidnije podpirala vladno politiko v teh dneh izkušnje.

DOGODKI NA BALKANU.

Baron Aehrenthal na umikanju.

Ne treba več mnogo kriterija in politične bistrovidnosti, da se vidi, da se naš minister baron Aehrenthal nahaja v popolni retiradi. Takoj po proglašenju aneksije je nastopal z največjo samosvestnostjo in je zahteval, naj se ta državni čin pripozna kakor dovršen čin, proti kateremu ne more biti prigovora. In ako bi katera država hotela kaj prigovarjati, se monarhijska jednostavno ne oziral na to. Baron Aehrenthal ni hotel čuti, o nikakih kompenzacijah in nikaki konferenci, ako se že v naprej ne zagotovi, da se njegov čin pripozna veljavnim. Baron Aehrenthal je bil na stališču, da je z izvršeno aneksijo bosansko vprašanje prenehalo biti mednarodno vprašanje, marveč da je to postalo zgolj notranja stvar monarhijske. Baron Aehrenthal je torej že a priori izključal vsako pogajanje.

Ali dogodki so se zasukali tako, da je to stališče barona Aehrenthala postalo neveljavno: bosansko vprašanje se je de fakto vzlic aneksiji ohranilo kakor mednarodno vprašanje, ki je mora rešiti nova mednarodna konferenca.

Viden znak Aehrenthalovega umikanja so sedanja pogajanja s Turčijo, da ta poslednja odneha od bojkota.

In kako se vrše ta pogajanja!? Prelevila so se v navadno barantanje: koliko naj naša monarhijska plača Turčiji!? Popred je baron Aehrenthal gromel, da se sploh ne spušča v

grmeti-li: „Kam greš? Stoj! izkaži se — ali smrt!“ — ali kar zabosti... Vsaki glas, vsaki šum in vsako šuštenje se mi je zdelo pomenljivo, nenavadno... pripravljal sem se... Pripognil sem se naprej... toda prešlo je pol ure, prešla je ura; moja kri je postajala bolj mirna, glava se je ohlajala; zavest, da delam vse to zastoj, da sem celó nekoliko smešen, da se je Maljevski šalil z mano — se mi je začela krasti v dušo. Zapustil sem svoje skrivališče in obhodil ves vrt. Kakor navlašč ni bilo nikjer slišati niti najmanjšega šuma; vse je počivalo; celó naš pes je spal zviti v klopčič pri malih dverih. Splezal sem na razvalino rastlinjaka, gledal pred sabo daljno polje, spomnil se na svoje srečanje s Zjinajdo ter se zamislil... Na enkrat sem se ves stresel... zdelo se mi je, da slišim škripanje odpirajočih se vrat, na to lahko pokanje prelomljene vejice. V dveh skokih sem se spustil z razvaline — in ostrmel sem na mestu. Hitri, lahki, toda previdni koraki so se razlegali razločno v vrtu. Približevali so se mi. Evo ga... evo ga slednjič! mi je trznilo po srcu. Krčevito sem izlekel nož iz žepa, krčevito sem ga odprl — nekako rudeče iskre so mi zasvetile v očeh, od straha in besnosti so se mi zježili lasje na glavi...

(Dalje.)

kaka pogajanja s Turčijo poprej, nego preneha bojot (ki stane Avstrije, mišogrede omenjeno, že desetih milijonov), govorilo se je celo, da je naš poslanik v Carigradu makiz Pallavicini, že pripravljal svoje kocke za odhod, kar je imelo menda posebno inponovati državnikom ob Bosporu — v resnici pa je naš poslanik ostal lepo v Carigradu, da baranta s turško vlado o ceni, za katero bi odnehala od bojkota.

In tako stopanje iz ponosne višine samostvesti v nižave tacega pogajanja ne komprimuje ugleda monarhije. In da bo mera polna, je veliki vezir — kakor javlja neka vest iz Carigrada — izjavil našemu poslaniku, da bo moral, predno definitivno sklene pogajanja z Avstro Ogrsko, te sklepe predložiti Angliji v odobrenje!

Tudi to pomenja triumf Anglije nad Nemčijo in Avstro-Ogrsko.

Tu ni možno ničesar prekrivati: baron Aehrenthal je prisiljen zapustiti svoje prejšnje ponosno stališče in odnehati: pogajati se mora s Turčijo in predložiti vprašanje aneksije mednarodni konferenci, o čemer obojem ni hotel popred niti čuti.

Umestno pravi preška „Union“:

Tako ponižanje si je mogel voditelj naše vnanje politike prihraniti s tem, da je že iz začetka nastopil korektno pot, s tem, da je mednarodno obveznost (bosansko vprašanje) skušal rešiti istim potom, po katerem je nastala — v sporazumljenju z vlastmi. To pa se ni zgodilo in se mora tu zaključiti, kjer bi se moralo pričeti!

IZ BOSNE.

Darilo dunajskega mestnega sveta.

Dunajski mestni svet je na svoji točkovi seji sklenil podariti 5000 K kakor božično darilo za čete dunajskega vojnega zbora, ki so v posadkah Bosne in Hercegovine.

TURČIJA.

Turčija proti Srbiji in Črnogorici.

Carigrad 16. Turška vlada je po vojnom ministru ukazala častnikom generalnega štaba, naj pozorno pazijo na gibanje srbske in črnogorske vojske ob mejah, ki je v zadnjem času postalo zelo sumljivo.

ČRNAGORA.

Graška „Tagespost“ poroča iz Kotora, da sta promet in položaj postala zopet normalna. Na tedenski trg so po novejši krizi zopet prišli Črnogorci in prinesli na prodaj razne pridelke iz svoje dežele.

SERBIJA.

Beligrad 16. Štampa je zvedela, da se je včerajšnji ministerski svet bavil za zahtevo vojnega ministra, ki zahteva daljni vojni kredit 11 mil. dinarjev.

Štrajk železničarjev v Srbiji.

Beligrad 16. Radi krivic, ki so se dogodile povedom zadnjega avansna železniških uradnikov, žugajo isti s štrajkom. Železniški uradniki so poslali ministru spomenico, v kateri zahtevajo, da se takoj odpravi vse krivice, sicer da prično takoj štrajkati.

Ogrska.

Kongres madjarskih katolikov.

V Sopronju se je v torek vršil kongres ogrskih katolikov. Zastopano je bilo 43 občin z nad 3000 členi. Navzoči so bili podpredsednik državnega zbora pl. Rakovsky, posl. Molnar in več poslancev ljudske stranke. Shodi so se vršili na treh mestih in sicer v madjarskem, hrvatskem in nemškem jeziku. Podpredsednik Rakovsky je oestro napadal liberalno novinstvo, opat Nemet pa žide, a zadovoljstvom je konstatiral, da je katoliška organizacija od 10.000 narasla na 140.000 členov.

Drobne politične vesti.

Osemurni delavnik na Angleškem. Angleška spodnja zbornica je v tretjem čitanju z 264 proti 89 glasovom sprejela zakonski načrt glede osemurnega delavnika za rudarje.

Dnevne vesti.

Imenovanje v poštni službi. Poštni koncipist dr. Jurij Tonelli je imenovan za poštne komisarja.

Volitve v predstojništvo zavarovalnega zavoda za nezgode na delu so bile zaključene z včerajšnjim dnem ob 4. uri popoldne. Naši kandidati so zmagali v VI. kategoriji toliko v skupini delodajalcev kakor v oni delavcev. Izvoljeni so v tej kategoriji za delavce: Jeriha Anton kakor član, Fran Gornišček kakor namestnik s 2055 glasovi proti 1864. Za delodajalce: Feliks Starc kakor član in g. Petrin kakor namestnik oba z 420 glasovi proti 318. V ostalih dveh kategorijah smo propadli. Natančnejše podatke prinesemo prihodnjic.

Kršenje državljskih pravic. Mi smo vedno z vsjo odločnostjo zastopali stališče, da ni smeti nikogar in od nikogar ovirati na izvrševanju državljskih političnih pravic. Nikogar — torej tudi duhovnika ne. Seveda je potem tudi politično delovanje podrejeno vsakogar — tudi duhovnika — javni kritiki. Tega stališča smo se trdno držali, ne meče se za to, da smo radi tega prišli na glas — klerikalcev, ker smo branili to pravico in svobodo tudi za duhovnika, ali pa — liberalcev in brezvercev, ker smo po dani potrebi in

zahtevi svojega narodnega stališča odkrito govorili o politiki cerkvenih krogov.

Najvišje politično pravo pa je volilna pravica, akti na in pasivna.

Sedaj se je dogodil slučaj, da se je to najvišje politično in državljansko pravo kršilo na uprav nezasišani način.

To kršenje je izvršil tržaški škof Francišek Nagl in to ob istrskih deželnozborskih volitvah, kakor so posneli naši čitatelji iz predvčerajšnje tozadevne notice, posnete iz „Polar Tagblatta“. Stvar je nam znana že od volitev sem. Obveščeni smo bili iz Istre, da je škof Nagl tikom pred volitvami prepovedal župnikom Červarju in Zidarju prevzeti ponudeno juna kandidaturu. Gg. župnika sta tudi obvestila o tem poklicane vodilne kroge. Volilci pa se niso ozirali na to zabrano in so kompaktno oddali svoje glasove za ta kandidata političnega društva za Hrvate in Slovence v Istri.

Tudi smo bili obveščeni, da je ta korak škofa Nagla povzročil med volilci največje ogorčenje in da so se izkazale o njem najbrezobzirnejše obsodbe.

Nu, da si nam je bilo znano vse to, smo molčali in nismo hoteli tega nepremišljenega koraka tržaškega škofa spravljati v javnost. To pa v pričakovanju, da škof vendar ne bo tiral svojega jednostavno nerazumljivega postopanja do skrajnosti, da ne stori tudi drugega še veliko odloznejega koraka: da bi namreč silil rečena župnika, naj se odrečeta mandatu.

Sedaj pa, ko je puljski nemški list spravil to kričečo afero v javnost, moramo stopiti iz rezerve tudi mi.

Naš puljski list prinaša vest o resignaciji sicer le kakor posnetek po nemškem listu in ne pridodaja nič, iz česar bi bilo sklepati, je-li ta vest resnična ali ne. Toda po dejstvu da je ne oporeka, moramo že sklepati, da je resnična.

Ali boji glede resignacije stvar taka ali taka. Saj zadošča že fakt, da je škof Nagl prepovedal podrejenima župnikom vsprejeti kandidaturu!! S tem je izvršeno flagrantno kršenje državljskih in političnih pravic. In nemoremo si kaj, da ne bi ponovili tu apostrofe v „Polar Tagblattu“: ima-li škof Nagl posebne pravice da more zakonito zjamčeno pravopasivne volilne pravice odpravljati z mahinacijami te ali one vrste in je-li res duhoven izročen svojim predstojnikom s kostmi in kožo?!

Pustimo na strani vprašanje, da-li taka prepoved ne kolidira s kazenskimi določili zakonodaje v varstvo volilne svobode?!! Postopanje škofa Nagla se nam mora videti nezasišano in gorostasno že ozirom na okolnost, da je škof zadal s tem udarec v obraz ravno tistim svojim vernikom, ki zaupajo svoji duhovščini!!

More-li tako postopanje vekšati spoštovanje do višje cerkvene oblasti?!! Gotovo ne. Ali stvar more imeti še hujše posledice: niti nevarnost tu, da pade med ljudstvom tudi ugled tiste duhovščine, ki jej je nard doslej zaupal, videč v njej branitelje svojih gospodarskih in moralnih interesov?!

Tega koraka škofa Nagla ni torej obsojati samo se stališča po zakonu zjamčene državljanske svobode, ampak involvira neumljivo nepremišljenost se stališča interesov cerkve same!

O tem zadnjem momentu naj razmišljajo izlasti vsi cni slovenski krogi, ki so bili vedno pri rokah z obsodbami na našo sedro radi naše opozicije proti sedanjim politični struji na tržaškem ordinariatu. Domišljali so si morda, da škof Nagl snuje v Trstu in Istri takozvano klerikalno slovensko strujo. Zadnji korak škofov jih mora ozdraviti od te zmote. Tržaški škof ne misli na „klerikalno“ ali „klatoliško“ slovensko politiko, ampak tira svojo posebno protinarodno politiko — razdvajanja hrvatskih in slovenskih vrst. Drugače bi bilo njegovo postopanje proti župnikom Červarju in Zidarju jednostavno nerazumljivo.

O tem naj se razmišlja in jasno postane marsikaj. Jasen postane vzrok naši opoziciji proti škofiškemu ordinariatu, jasna postane jeza proti narodni stranki v Trstu in Istri, in jasna postane nenavadna strogoost, s katero je škof nastopil proti našemu listu, dočim se ne stori ničesar niti proti takim italijanskim listom, ki d-n na dan zasramujejo cerkev in njene ustanove, izpodkopavajo ugled duhovščine in napadajo isto višjo cerkveno oblast — z njegovo ekselencio škofom Franciškom Ksaverijem Naglom na čelu.

Gospoda razmišljajte!

V poenemanje. V Trstu je navada, da trgovci z jastvinami podarjajo o Božiču svojim odjemalcem primerno kvantiteto takozvanega „mandolata“. To provzroča trgovcem razmerno velik trošek, dotičnim rodbinam pa le malo hasne. Mnogokateri naših trgovcev se je že bavil z mislijo, da bi se ta navada odpravila. Sedaj pa je dal naš trgovci g. Gregor Zidar lep izgled vsaj za naše slovenske trgovce. Odkupil te je namreč s tem, da je podaril ženski podružnici družbe sv. Cirila in Metodija znatno svoto 30 K. Želeti je, da bi vsi naši trgovci sledili izgleda vrliga našega Gregorja Zidara. Kajti uverjeni smo, pa se slovenske rodbine radi odreko onemu daru, ko bodo videli, da so s tem indirektno tudi one prispevale za našo družbo to mater njih otročičev. Gospodu Zidarju pa priučno priznanje na danem lepem izgledu.

Na sinočnji mestni seji se je razpravljalo o manjših naknadnih kreditih za tekoče poslovno leto, nadalje o modifikaciji tunelske črte, projektirane pod gričem Sv. Vida in o popoboljških občinskih redarjem. Nova tarifa za kočije je bila izročena komisariju kočijazev v svrbo bolj jednostavne kompilacije.

Predavanje v Nar. Del. Organizaciji. — Danes se prične ciklus predavanj, katerega namerava prirediti „Narodna delavska org.“ svojim članom tekom letošnje zimske sezone. Nocoj bode predaval g. dr. Rekar o predmetu: „Brezposelnost in način, kako jej odponočti“. Pričakuje se obile udeležbe vsakogar, ki se zanima za to velevažno strokovno in in gospodarsko vprašanje delavskih alojev. Predavanje se začne ob 8 uri zvečer v prostorih „Nar. Del. Organizacije“.

Poroke, rojstva, umrljivost. V tržaški mestni občini se je od 6. do 12. t. m. poročilo 23 parov. Rodilo se je 124 otrok, in sicer 61 moških in 63 žensk; od teh 18 nezakonskih. Umrlje je 111 oseb in sicer 57 moških in 54 žensk.

Naroden greh bi bil, ako bi ob teh praznikih odposlali le eno samo razglednico brez kolkla družbe sv. Cirila in Metodija.

Naroden greh bi bil, ako bi teh dnij nakupovali pri trgovcu-tujincu nakite za božično drevesce, ko imamo svojo slovansko tako trgovino, ki more zadovoljevati vsakemu ukusu in vsaki želji.

Carobna luč! to je najnovejša, kar je prinesel slovanski Božič v božično trgovino „Slovanske knjigarnice in papirnice“. Pozor otroci! Tega ni še bilo v Trstu.

Svoji k svojim! to naj bo geslo vseh tržaških Slovanov!

Tržaška mala kronika.

Poskušen samomor. Dominika Traščak, stara 23 let, stanujoča v ul. S. Zaccaria št. 15, vrgla se je včeraj v morje v samomorilnem namenu pri pomolu Sanita. Izvelkel jo je iz vode mornar Ivan Budinja, stanujoč v ulici Capitelli št. 5, a nek redar jo je spremil domov. Njen soprog Alojz, finančni stražnik, je ob žalostni vesti dobil živčni krč.

Druji poskušen samomor. Anton Bosco, star 47 let, vrgel se je sinoči v morje pri pomolu Sanita v samomorilni nemo. Piloti so ga rešili in spravili v bolnišnico. Revez je bolan na umu.

„Razzia“ policije. Sinoči je več redarjev pod vodstvom inspektorja preiskalo goste po gostilnah in aretiralo več ljudi, ki so imeli orožje pri sebi.

Mož, razmesarjen od vlaka. Oni nesrečnež, ki je bil predvčerajšnjem tako grozno razmesarjen od isterakega vlaka pri Zavljah, je bil pripoznan od lastne soproge. Imenuje se Jernej Vodnik, star 51 let, stanujoč v Sv. M. Magd. spodnji št. 448. Gre tu brčkone za usodepolno nezgode.

Loterijske številke izžrebane dne 16. decembra 1908.

Brno 82. 20. 67. 30. 21.
Inomost 17. 71. 73. 68. 26.

Koledar in vreme. Danes: Lazar škof. — Jutri: Pričak. poroda M. D. Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne +10.5 Cels. — Vreme včeraj deževno.

Vremenska napoved za Primorsko: Oblačno s padavinami. Hladni vetrovi. Temperatura hladna.

Naše gledališče.

V nedeljo 20. t. m. ob 7. uri zvečer se ponovi na občno željo burka „Vražja misel“, ki je 13. t. m. tako ugajala občinstvu, kakor malokatera uprizoritev tekoče sezone. Ker bo torej čas ugoden (zračno se namreč ob 7. in se konča pred 10. uro) in so se cene nekaterim vrstam sedežev za to predstavo celo znižale (vrste IX.-XV. po K 1.40 mesto K 1.60, in sedeži na galeriji po K 1.60 mesto 1.80), je pričakovati zopet tako obilne udeležbe, kakor je bila zadnjič. — Ob tej priliki se zopet opozarja slavno občinstvo, da se uprizori na dan sv. Štefana 26. t. m. priljubljeno ljudsko igro s petjem „Legionarji“ in naslednjega dne v nedeljo 27. t. m. nadaljevanje iste, namreč „Rokovnjače“; začetek obkrat ob 7. uri. Na novega leta dan popoldne pa bo predstava zlasti za mladino, kajti na naš oder pridejo zopet ljubeznjivi škrati, gostoljubni varuhi pregane Snegulčice. To veselo vest sporočamo že zdaj naši mladini za novo leto!

Tržaška gledališča:

VEBDI: Drevi se odpro duri najpoglavitejšega gledališča tržaškega s svojo „Grande saison“ po tveh letih zopet. Otvori se sezona mojstra Wagnerja z vzvišeno opero „Mojstri pevci norimberski“.

EDEN. Kakor smo že omenili, priredila sta gg. Windsbach in Kovats v tukajšnjem mestu shajalšče takozvano „Eden“, v katerem, kakor v glavnih mestih, se imajo shajati takozvani „habitués“ in ta eksperiment se je popolnoma posrečil že pri prvi sinočnji predstavi.

Bogati program, obsegaječ komiko, iluzijonizem, razne ples, akrobatizem, petje itd. je bil do cela proizvajan v splošno zadovoljnost in občinstvo, ki je popolno vse sedeže in lože je dalo duška svojemu veselju s tem, da je aplavdiralo in klicalo na oder vse izvršujoče elemente.

Danes se predstava ponovi, toda z premenjenim vspešdom,

FENICE. Danes zvečer se še ponovi opereta „Dunajska kri“.

Jutri bo častni večer gosp. Berardija z opereto „Vojvodica“ (il duchino).

Društvene vesti.

Pevsko društvo „Danica“ na Kontovelju bo imelo v nedeljo 20. t. m. ob 4. uri pop. v društvenih prostorih redni občni zbor.

Telovadno društvo „Tržaški Sokol“
Na sobotni plesni vaji se prične z včenjem hrvatskega narodnega plesa „Kolo“, ki se bo plesal na Sokolovi maskeradi, na kar se plesalce posebno opozarja, da se te vaje v velikem številu vdeležo.

Brate pevce se opozarja, da se viši pevska vaja danes in jutri ob navadni uri. — Prosi se, priti točno in v polnem številu, ker se bliža velika Silvestrova prireditev.

Na zdar!

„Slovensko učiteljsko društvo za Istro“ in „Tržaško učiteljsko društvo“ priredita prihodnjo nedeljo dne 20. t. m. ob 11. uri predpoludne v Dekanih svoj prvi sestanek, h kateremu so povabljeni vsi bodoči kolegi koperski učiteljskišniki IV. tečaja.

Dnevni red: I. Nagovor predsednika. II. Grmek: „Učiteljstvo in slovensko društvo“. III. Slučajnosti.

Pričakovati smemo, da bližnjih kolegij in kolegov ne bode nihče manjkal in isto upamo tudi od učiteljskišnikov, da se vdeležo brez izjeme.

Narodni pipčarski klub od sv. Jakoba je priredil v soboto, dne 5. decembra s sodelovanjem pevskega društva „Ilirije“ svoj Miklavžev večer, ki je naš vse krasno vspel. Radi tega si šteje podpisani v dolžnost, da se prav iskreno zahvali gospicam pevkam in pevci in cenjenemu občinstvu, ki je tako množtevno posetilo naš večer. Istotako priučna hvala za krasno, tu pa tam zelo smešne darove, in dobro napravljenemu Miklavžu (g. Pleterky).

Ob enem se naznanja, da se bo vršila v četrtak dne 17. t. m. ob 9. uri zvečer zelo važna seja glede kluborih prireditiv v prihodnji plesni sezoni. Pričakuje se, da se iste po možnosti vsi udje „pipčarskega kluba“ udeležijo.

Nar. delav. organizacija

Tovariši. Nocoj ob 8 uri bode predaval v društvenih prostorih g. dr. Rekar o zanimivem strokovnem vprašanju „Brezposelnost in način jej odponočti“. — Vaša mnogostevalna udeležba dokaže naj, da razumevate pomen in korist tega predavanja.

Darovi.

Za možko podružnico sv. Cir. in Met. je podarilo pevsko društvo „Domovina“ v Ospu o priliki cesarjevega jubileja K 440.

Za isto podružnico so nabrali v „veseli družbi“ v Dutovljah za prodane cigarete K 10.— Denar hrani uprava.

Za podružnico družbe sv. C. in M. pri sv. Jakobu se je nabralo dne 21. nov. v društveni krčmi pri sv. Jakobu 6 K 20 stot., ki so jih darovali gg. Vinkler, Prčan, Stupar. Može po 1 K, Zivic 2 K, Lapanje 20 stot. Ta izkaz ni bil pribečen po pometi.

Za podr. dru. sv. C. in M. na Greti daroval je gospod Martelanc Jurij mesto venca na krsto pokojnega Pertota Andreja K 5.— Podružnica družbe sv. C. in M. na Greti priredi v nedeljo dne 20. t. m. svojo vsakoletno „Božičnico“ v dvorani „Rojanskega konsumnega društva“ otrokom društvene nega otroškega vitca v Rojanu.

Začetek točno ob 5. uri pop.

Pevskemu društvu „Ilirija“ so darovali: Gc. Kroševič nabrala na Miklavževem večeru K 4, g. Šorn nabral pri Tirolcu za šentjakovski kinematograf v prid „Iliriji“ znesek K 9.40, g. Fran Kobal K 1, kos kruha in 1 žepno uro, ki je šla potem na dražbo, I. Trošt 1 K, Josip Vekjet 1 K. — Srčna hvala.

Književnost in umenost.

Božična razstava slov. umet. kluba „Skala“, se otvori danes ob 11. uri popoldne. Razstava, ki obsega 48 števil, je nenavadno raznolična in pestra in bo naše občinstvo gotovo vrlo zanimala. Vidimo tu zopet globokočnikove krašune, ki so to pot jako humoristično nadahnjene. Krašuni kar defilirajo pred nami v raznih življenjskih pozah. Saša Šantel podaja slike v vseh mnogobližnih tehnikah. Perhavec Lojze ima tri grafična delca s katerih dve obdelavajo motive z narodnih pesmi. Viktor se nam kaže to pot v znamenju vode. Marčič se giblje s svojimi motivi v neizcrpni dalmatinski pokrajini. Opozarjamo al. občinstvo, da je vsakomur pristopna razstava popolnoma brezplačna.

Slovenski obrazujoči umetniki in božič v Trstu. Človek bi se moral prav za prav čuditi, in res bo marsikdo presenečen razširil obli, ko bo čital in gledal in, upajmo tudi užival sadove, ki so jih potrežljivi slovenski slikarji izložili za božič in novo leto tudi tržaškim Slovanom. Poleg tega, da otvori umetniški klub „Skala“, ki ima svoj sedež v Trstu in našem občinstvu do zdaj ni bil mnogo znan, danes dopoldne svojo prvo klu-

bovo božično razstavo v trgovini „Solanske mizarne zadruge“ via Caserma, je izložitel te dni tudi eden član znanega umetniške kluba „Save“, ki jo imajo izra lanske umetniške razstave v „Narodnem domu“ tudi Tržačani v najboljšem spomenu, štiri jako uspele svoje slikarske umotvore v izložbah Gorenjeve slovenske knjižarne, kjer si jih lahko vsakdo ogleda.

Imovitejša ljubitelje umetnosti pa opozarjamo, da so trije komadi tudi še na prodaj, kajti četrti je bil takoj prvi dan prodan. Tudi izven slovenske domovine že dobro znani slikar Ivan Grohar nam podaja štiri pokrajine, ki jih je obdelal po svoji umetniški in tehniški posebnosti, vsem pa se pozna, da jih je ustvaril umetnik, ki sigurno stopa po poti, ki si jo je izbral.

Prvi umotvor je kralj umetnik „P. d. Triglavom“, predmet torej iz krasnih naših planinskih krajev. V ozadju kipi v sivkasti belini oči slovenskih vrhov proti oblakom. Od obeh strani ga zakrivajo v nižjih partijah nam bliže stoječi, z gozdi porasli vrhovi, ki se prelivajo v temnejše barvne tone, iz soteske pa teče po dnu doline potok, ki kaže bolj zaidej svetlejši odbijajočo se vodo, spredaj pa prehaja barva vode, ki se odvisno nabira v globljem tolmunu, v značilno temno modrino goskih vode.

V istem oknu je videti pokrajino iz loške okolice, torej iz kraja, ki nudi slikarju domaćinu toliko hvaležnih predmetov, po katerih izraža Grohar svojo silo umetniško dušo. V ozadju je videti grič, kojega robovi so odkopani, tako da kaže svoja bledordeča rebra, ki tvorijo z ospredjem slike lepo enoto. Proti griču strme namreč v smelo zavrtih črtah zelene in belkaste proge, kojih boje se i med seboj i z ozadnjem zlivajo v harmonično celoto, ki jo poživlja tudi na polju stoječi košček, pa značilna prikazen slovenskih krajev. — Najbolj plavljena in določna i po izbiri predmeta i po umetniški tehniki je tretja, že prodana slika „Stara gotika kapelica v gozdu pri Cragrobu“.

Solnce, ki ga je polno vse ozračje nad vrhovi dreves, se je ukradlo z enim bogatim pramenom skozi listnato senco in obseva del začrnela kapelicega zidovja, kar dela pred vsem malo zgradbo, pa tudi debila dreves tem plastičnejša. — Četrta slika nam nudi „Jesensko razpoloženje“ ki se je Groharju izborna posretilo, da si treba priznati, da je ta umotvor po kompoziciji in izbiri barvnih komponent imenovat najmodernejši, to se pravi v barvnih izrazih samih se koncentruje slikarski proizvod. Ton, ki prevladuje in druge barve druži kot v svojem gorišču je vijoličast. Obe na zadnje imenovani sliki stojita v izložbah levo in desno ob vhodu v prodajalnico. Kakor sem izvedel, so izzvale Groharjeve slike precej zanimanja pri občinstvu, želeli pa je, da bi našli domači umotvorci tudi domačih kupcev.

Vesti iz Goriške.

Pevsko društvo „Zorislava“ v Sezani naznanja, da priredi na Silvestrov večer veselico v hotelu pri „Treh kronah“. Vspored bo jako zanimiv, pevске točke bosta pevala moški in mešan zbor. Med točkami in plesom pa bo sviral vojaški orkester pešpolka št. 47 iz Gorice.

Vršil se bo tudi šaljivi srečolov — zadnja novost — pri katerem se bo skrbelo za dr. sv. Cirila in Metodija.

Vabi se torej vse slavno občinstvo, da se udeleži tega večera, in tudi one, ki slučajno ne bi dobili povabila. Nikdo naj ne zamudi te lepe prilike, ki se mu ponuja zadnji dan tega leta!

Iz poštne službe. Poštni koncipist dr. Jurij Tonelli v Trstu je imenovan poštним komisarjem.

Iz šolske službe. Profesor na goriški viši gimnaziji Gustav Novak je dobil naslov šolskega svetnika.

Novo društvo. C. kr. namestništvo je vzelo na znanje pravila novega društva: Kmetstvo izobraževalno društvo „Edinost“ v Anžovem (pol. okr. Gorica.)

Vesti iz Istre.

Na naslov šolski oblasti. — Iz B. ljunca 16. decembra 1908.

Gosp. katehet Volk je pred kakimi 2 meseci pretepel otroke delijskega župana na stopnicah ljudske šole. G. župan je priznalsel, meneč, da so otroci kazni zaslužili. Eden teh otrok je moral par dni v postelji ostati.

Ko je odšel naš kapelan g. Šonc v Bazovico, je dolinski dekanat določil za kateheta na boljunski šoli dolinskega kapelana Volke.

Ali pri nas v Boljuncu je začel g. katehet izvajati svojo prakso.

Najprej je pretepel nekega Antona Ota št. 48, po obrazu tako, da so se mu zobje majali. Kmalu zatem je neki Mariji Sancin št. 187 pritisnil več klofut, da ima vsa lica zatekla.

Neko drugo deklico je s koncem palice sunil v lakat. Otrcom je baje rekel v šoli: „Ne maram nič, tudi če me grejo vsi Boljuncani težit, ne odnebam, dokler ne zlomim palice na otročih“.

Dne 15. decembra je naslikal na desko spovednico. Potem se je začel smejeti sam, na kar so se otroci tudi smejali, sledijoč je začel tekati gori in deli po šoli in žvižgati. To sereča spada tudi v katekizem!

Z neko deklico — ki ima pokvarjeno nogo — se je vprico mnogih šolskih otrok norčeval, da ne bo mogla plesati.

Šolske oblasti, kje ste? Marij žakite, da se zgodi kaj hujega? Čuditi se je, da se niti šolska vodstva ne zganajo proti takim razmeram! Zpomnite si dobro, da mi ne bomo svojih otrok pošiljali v šolo, k takim vzgojevalcem!

Neki gospodje, ki so v Dolini preiskovali proti učitelju (dasi neopravičeno) zakaj ne preiskujejo proti katehetu opravičeno? S takim postopanjem se kvari zdravje otrokom; razun tega pa še trpi mnogo ugled šole in vere (kršč. nauka).

Zahtevamo, da poučuje krščanski nauk kak drugi č. g. duhoven, ali pa g. učitelj, ki je tudi iz tega predmeta izprašan.

O č.

Škratitica se je pojavila na učiteljsku v Kopru. — Prvi in drugi tečaj so radi tega zaprli.

Nova častna kanonika. G. Jurij Palin, ravnatelj poreško-puljskega konvikta v Kopru in škofijaki kancelar v Poreču Anton Bronzin sta bila imenovana častnima kanonikoma poreškega stolnega kapitlja.

Vesti s Kranjske.

Na lovu umrl. Dne 10. t. m. napravili so lastniki Auerspergove graščine iz Leskovca v svojih gozdovih nad Kraško vasjo v občini Čatež ob Savi velik lov. Ker so lovci pogrešali grajskega obkurnika Dimca, so ga klicali in iskali, meneč, da je kam zašel. Naposled so ga našli s puško na tleh mrtvega. Zadel ga je kap.

Ivan Meden ob 70. obletnici njegovega rojstva. V članku pod tem naslovom priobčenem v nedeljski št. 344 našega lista je naš stavec prežrl za Vrazovo svečanostjo na drugi strani rokopa pripisani naslednji odstavek:

L. 1883, ko je cesar povodom 600letnic združenja vojvodinje Kranjske z Avstrije bival v Ljubljani, so zapeli slovenski pevci pri serenadi 11. julija Stritarjevo kantato, ki jo je uglasbil Fran S. Vilhar. Skladatelj je vložil v kantato nalašč za Ivana Medena uglasbeno solo-partijo, ki jo je ta pol z izredno bravuro. Po odpetju kantate je cesar prišel izpred starega deželnege dvorca k pavcam, pohvalil njih krepko in precizno petje, potem se je obrnil k tenoristu Medenu z besedami: „Sie haben eine sehr kräftige und schöne Stimme! Ich danke Ihnen!“

In ko je štiri dni potem, 15. jul. 1883 isti ljubljanski pevski zbor zopet pel pred cesarjem v postojnski jami, počastil je cesar našega Medena z naslednjimi laskavimi besedami:

„Es freut mich sehr, Ihre schöne Stimme hier wieder gehört zu haben!“

Te pohvalne besede so bile natisnjene v obeh ljubljanskih dnevnikih dne 12. odnosno 16. julija 1883.

Vesti iz Štajerske.

Ob vseučiliščnem vprašanju. — Iz Rečice ob Savinji: V javni seji dne 11. dec. 1908 so zbrani ljudski zastopniki trške občine Rečica vsprejeli sledeče resolucije in protestne izjave: I. Zgražamo se na krivičnem nekulturnem postopanju nemških buršev na Dunaju, ki so razen drugih nerodnosti še s surovo silo zaprli akademsko mizo (Mensa Accademica) in s tem zadali hudi udarec ubogim slov. dijakom. II. Zgražamo se na vi-teštru in nasilju nemških buršakov v Gradcu, ki so v desetkratni večini napadli, pretepli, celo umrli naš up in nado, naše slovenske vseučiliščneke v Gradcu 3. dec. in društva „Triglav“, „Tabor“, „Zarja“ na cesto vrgli. Inicijativo dal je neposredno rektor dr. Hildebrand s krivičnimi žaljivimi nastopi robatega okusa. Slovenci niso nikdar ptuji, ker graška tla sedanje univerze so tudi naša, ker nam, žal, ne dajo domačega ogojšča. Nič marjša podivjanost je tudi pri nemških pobih v Inomestu. III. Zahtevamo, naj država izpolni slovenskemu narodu svoje dolžnosti, označene v členu XIX. drž. osn. zakona z dne 21. dec. 1867 drž. zak. št. 142, da ustanovi v Ljubljani popolno slov. vseučilišče, kakor edini pogoj našemu napredku. Ob jednem izjavljamo, da nismo več voljni prenašati molče vladinega preziranjja naše ravnopravnosti. Če bi kedaj pri nas zaradi tega nastali nemiri, smatramo za to odgovorno pristransko vlado. IV. Hočemo re-

Najbolja dalmatin. vina

Jamčeno pristna iz solnčnega otoka Visa

navadna v sodih in fina namizna v buteljkah

Opolo, črno in belo sladko.

SPECIALIETA: pristna Kurtelaska

v buteljkah. — Samo pri

JURAJ-u MARASOVIĆ, TRST

ulica Chiozza št. 17 (prej S. Pavlinovič)

Dostavljanje franco na dom. — Cene zmerno. — Svoji k svojim

Novo pogrebno podjetje

Pisarna in prodajalna Ula Vincenzo Bellini št. 13.

Telefon št. 1402 (poleg cerkve sv. Antona Novega) Telefon št. 1402

Zaloga oprave ulica Massimo D'Azeglio št. 18

Priraja pogrebe od najprostejše do najelegantnejše vrste v odprtih, kakor tudi v s kristalom zaprtih vozovih.

Ima bogato zalogo vseh potrebščin za mrlice, kakor: kovinaste in lepo okrašene lesene

rakve; čevlje, vence iz umetnih cvetlic, kovine, porcelana in perl.

Bogata zaloga: VOŠČENE SVETČE. Cene nizke, da se ni bati konkurence.

Za slučaj potrebe se uljudno pripotočajo HENRIK STIBELJ in drugi

Direktni dovoz štajerskih kokaši in jaje. Specialiteta: Graške Poultards. Cene dogovorne. — Postrežba na dom Ulica Campanile št. 15.

„EDEN“

ul. Acquadotto 35

(bivši Filodrammatico)

Danes ob 8^{1/2} zvečer

Velika predstava

z bogatim in raznovrstnim programom.

V dvorani je restavracija in je dovoljeno kaditi.

GIOV. PELLIS, Trst

ulica San Antonio 9, nasproti kavarni

„STELLA POLARE“

Prodajalnica porcelana kamenine in kristalov.

Popolne service za univallike. — Namizne service za kavo in ča, v bogati izbiri. — Raznovrstni krasni predmeti iz porcelana in lončevine, jako primerani za darove. — CENE JAKO ZMERNE

AL MONDO

Barriera št. 33 - TRST

Velika zaloga gotovih oblek za

moške, dečke in otroke.

Sukneni ogrtači fini . . . od K 19.— do 49.—

Suknje (z pelo) 28.— „ 44.—

Hlače gotove za delavca . . . 2.40 „ 5.—

„ 5.— „ 20.—

Obliske za mehničarje . . . 4.20 „ 6.20

Srajce, spodnje hlače, maje, nogavice po najnižjih cenah.

Sprejemajo se tudi naročila po meri.

UMETNI ZOBJE

Plombranje zobov

Izdiranje zobov brez

= vsake bolečine

v zobozdravniškem kabinetu

Dr. J. Čermák in G. Juscher

TRST

ulica della Caserma šte. 13. II. nadst

F. Pertot

urar I. vrste

Trst ul. Poste Nuove 9

Mnenje gosp. Dr. Frana Weitlanerja

zdravnika v Attentalu

Gosp. J. SERRAVALLO

Trst.

Kakor zdravnik avstrijskega Lloydja imel sem priliko občudovati Vašo lekarno in lekarniški zavod, ki lahko služita kot vzorca. Potem, ko sem rabil več nego sedem let Vaše ŽELEZNATO KINA-VINO SERRAVALLO (Vino di China Ferruginoso Serravallo), zamoram potrditi, da je isto nenavadno uspešno zdravilo v slučajih influence, malokrvnosti in drugih boleznih te vrste.

ATTENTAL, 17. februarja 1908.

Dr. F. Weitlaner.

Gumijevi izdelki in podmorske cevi.

Josef Reithoffer's Söhne Dunaj

Podružnica v Trstu - Corso 29

Zaloga angl. krogelj za Tennis, Footbal in metanje ter igro Diabolos

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH

Najvspešnejše sredstvo proti

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH

revmatizmu in protinu

je Tekočina GODINA

prirejena v Trstu Rafaela Godina, lekarna „Alla Madonna della Salute“ pri

od lekarnarjev: sv. Jakuba in Josipa Godina, lekarna „All' Jgea" Farneto 4

Steklenica stane K 1.40. Iz Trsta se ne odpošilja manje od 4 steklenice proti pošti, povzetju ali proti anticipatni pošiljavi zneska 7 K franco pošti, in zavoja

ciprociteto zagrebeške univerze z avstrijskimi, priznavamo Italijanom načeloma pravico do ital. vseučilišča, ki pa ne sme biti v Trstu, kakor največjem slovenskem mestu in to že iz golega avstrijskega domoljubja. Predno se pa to zgodi, mora biti kakor predpogoj že slovenska univerza v Ljubljani ustanovljena in enako češka v Brnu. V. Obsojamo nemire v Pragi in strahovladu nemških buršovskih čepic, katerim na ljubo se je poslalo krvnika na mogočni dinastično vedno čuteči bratski češki narod. Preki sod naj izigine takoj in se da zadoščenje viteškim Čehom, VI. Odobramo aneksijo Bosne in Hercegovine pa le pogojno, da se narodu podeli ravnopravnost v istini in ne samo na papirju, in smo za združitev Bosne s hrvatskim in slovenskim ozemljem v eno celoto pod krono habsburške dinastije presvitelega cesarja Franc Jožefa I. Ako vspeva dualizem zakaj bi „trializem“ ne bil na mestu?

Občinski zastop je sklenil poslati te resolucije „Narodni Zvezi“ drž. poslancev zaradi nadaljnjega brezobzirnega enotnega delovanja, in v roke drž. poslancev blagajnika g. dr. Ignacija Žitnika dar kron 25.— v podporo dunajskega slov. dijaštva. Nadalje se priznava podpora K 10.— za graške visokosolce v roke rodoljubnega g. dra Benjanina Ipavica. — Velepomembna pa je brzojavka, odposlana v ponedeljek 14. decembra veld sijajnega enoglasnega sklepa na predsedstvo državnega zbora v parlament z dobesednim besedilom: Trška občina Rečica protestira po svojih, v javni seji zbranih zastopnikih zoper barbarske napade graške buršovske garde zaradi varstva imetja, časti, življenja slovenskih vseučiliščnikov in zahteva slovensko univerzo brez uporabe običajnih revolverjskih pripomočkov, Avstriji zvestemu narodu jednake pravice ali pa mučeniško smrt.

Vse slovenske občine v prvi vrsti in še druge narodne korporacije imate usodo mučenega naroda v rokah; posnemajte stališče trške občine Rečice in stopite v vrsto armade za slovenske pravice in konačna zmaga mora naša biti. „Občinski zastopi imajo kakor zaupniki ljudstva pravico, da v njegovem imenu povedo vladni in javnosti v obliki resolucije svoje mnenje“ — nemeteno brez posledic. Preko glav Jugoslovancev, kakor čuvajev države, se ne bo smelo v prihodnje nič storiti. To bo jamčila naša „Narodna Zveza“ kakor klub združenih jugoslovanskih državnih poslancev in pa zbujajoči se lev v ulici 20. septembra 1908.

Na delo torej rojaki, dokler je dan, železo vroče, ker led se že taja.

Bratje, le bistrimo si glave, ne dremajmo zaspani, tujim narodom prodani!

(Rek nesmrtnega Slovencek).

Razne vesti.

† Udovala Smetane. — „Lidove Noviny“ poročajo iz Luhačovice, da je tamkaj umrla vdova glasovitega češkega skladatelja Smetane, gospa Barbara Smetana.

Nemško „Menso accademico“ hočejo ustanoviti na Dunaju. V to svrhu so že izvolili pripravljalni odbor.

Parmova opera „Ksenija“ na Dunaju. — Dunajsko gledališče „An der Wien“ uprizori sredi januarja 1909 enodejansko opero Viktorja Parme „Ksenija“.

Vratar podedoval 10 milijonov. — V Budimpešti je umrla grofica Bathiany-Tarnoczy, ki je zapustila vse svoje premoženje 10 milijonov Aleksandru Tarnoczyju, ki je vratar v nekem hotelu v Maku.

Varnost na ogrskih železnicah. Ogrski trgovinski minister Košut in njegov državni tajnik Stern-Szterenyi znata izdajati stroge odredbe, sestavljati pragmatike in preganjati železničarje. Ali da nima ni eden ni drugi pojma o upravi železnic, dokazujejo najboljše železniške nesreče na ogrskih državnih železnicah. Tekom enega leta se je pripetilo 34 nesreč, pri katerih je bilo 15 oseb ubitih, 128 ranjenih; razbitih je bilo 19 lokomotiv, 227 voz, uničeno pa za več milijonov blaga.

Zgodovina mesta Sofije. Mestni svet v Sofiji je sklenil razpisati nagrado 10.000 levov za obširno zgodovino mesta Sofije. Vsa zgodovina ima biti dogotovljena v treh letih, ko bo car Ferdinand slavil 25 letnico svojega vladanja.

Nemški cesar prodaja gradove. Nemški listi poročajo, da sta na prodaj dva grada nemškega cesarja Viljema. Za grad Benrath zahteva cesar baje 6 in pol milij. mark, za grad Jägerhof pri Düsseldorfu pa 4 milijone. Dočim pišejo nekateri listi, da potrebuje cesar denar za svoje umetniške kaprice, pravijo drugi da sta grada na prodaj, kar ne odgovarja več svrhu.

Pomanjkanje duhovščine preti na Češkem. Letos je v prvem letniku praškega bogoslovja deset alumnov, dočim jih je bilo vedno po širi deset. Doslej je prošlo za vsprejem v prvi letnik vedno od 60 do 100 abiturientov, letos se jih je zglasilo samo 15, prišlo pa jih je deset. Če pojde stvar tako dalje, mora v kratkem nastopiti občutno pomanjkanje duhovnikov, kajti v praški nadškofiji se v led smrti izprazni na leto okoli 40 duhovniških mest.

Odkritje dragocene umetnine. Iz Kolina poročajo, da so pri obnovljenju znamenite stare

kolinske slikarke šole našli pri kornem oltarju v stolnici gošiško risbo iz leta 1370 velike umetniške urednosti.

Mali oglasi.

Ivan Siberna patentirani posredovalec. — Trst, ulica del Monte št. 15. 2001

Kraški teran in belo vipavsko, prodaja Anton Starc, Trst, ul. San Lazzaro št. 22, po 96 stotink liter, in belo 72 stot. Za gostilničarje in krčmarje dogovorne cene 1852

Sprejme se takoj 14-letnega zdravega dečka v prodajalnicu jestvin v Barkovljah pri Trstu kot učenca. Naslov pove Edinost. Ponudbe pod „Učenec 1965“ (1965)

Mesto pisarniškega praktika isče mladenič, dober slovenski korespondent, v kakoršnikoli večji pisarni. Pod ugodnimi pogoji za 3 leta. Naslov pove „Edinost“. 1958

Odda se soba meblirana samo gospoj ali gosposi v Salita Greta št. 4, vrata 4. — Istotam se sprejema tudi perilo za likat. 1983

Odda se soba meblirana, s pečjo in hrano. Ulica San Francesco 29, vrata št. 2. 1996

Prodajo se obleke, površniki, paletots za moške in dečke. — Plačilo na obroke. KOSTORIS, ulica San Giovanni št. 16, I. nadst., blizu restavracije Cooperativa (ex Hacker). 1813

Učenca za trgovino z mešanim blagom sprejme se takoj; prosta hrana, stanovanje in obleke. Naslov pove Inscr. odd. Edinosti. 1973

Prodajalna jestvin in kolonijalnega blaga

Luigi Penco

ul. Ghenga št. 19 - TRST - ul. Ghenga št. 19.

bogata izbira subega sadja, mandorlata, in kanditno sadje.

Razpošilja se po pošto na deželo

Cene zmerne.

Trgovina z manifakturnim blagom
Ant. Sanzin pok. Frana

TRST — ulica Barriera vecchia št. 11

Velika izbira: Srajc za moške belih, barvanih in fuštanjastih. Zimske maje, spodnje hlače, konfekcionirano blago za delavce; ovratnice in ovratniki. NAJNIZJE CENE.

.. Nova prodajalnica manifakturnega blaga
EUGENIO DELLA TORRE

prej agent tvrdk F. CASTELLITZ e Successori G. SCANTIMBURGO
Trst, ulica Stadion 11, tik pekarnice Covacich

O priliki božičnih in novoletnih praznikov velika izbira volnenih in bombaževih pletenin za moške, ženske in otroke, srajc, ovratnikov, zapetnic in ovratnic. — Konfekcionirano perilo, volneno blago in fuštanj (garantirane barve) ter flanel. — Izbira drobnih predmetov in potrebščin za čipkanje.

Cene, da se ni bati konkurence.

Svoji k svojim

POZOR!

POZOR!

Podpisana javljata P. N. občinstvu, da sta odprla prodajalnico

manifakturnega blaga

Trst, ulica Nuova št. 40

— (angolo via San Giovanni) —

z bogato izbero

vsakovrstnega blaga

in potrebščin po najzmernejših cenah.

SLOVENC! Pridite in obiščite naša skladišča!

Brosch & Laurenčič.

Govori se slovensko.

Govori se slovensko.

Svoji k svojim

Dekla brez staršev, inteligentna, skromna, pridna, za pohišno delo in šivanje uporabljiva, išče službo pri častiti, mali slovenski družini v Trstu, ali okolici. Ljubi otroke. Ponudbe na Inzeratni oddelku Edinosti pod „RIEKA 20“. 1957

Skladišče istrskega vina TRST Trg sv. Frana št. 7. — Prodaja na drobno in debelo. — Na maslo: črno in belo po 56 stot. liter. Za gostilničarje cene po dogovoru. V skladišču se prodaja tudi na drobno za piti. Priporoča se slav. občinstvu: Stanko Beaković. 1864

Trst, ulica Pauliana št. 8, Trst

Zaloga dalm. vina

Prodaja se zalagano pristno, novo dalmatinsko vino lastnega pridelka iz Podstrane pri Spiljetu. — Brezplačno na dom po sledečih cenah:

Črno. po 64 st. Belo viško po 80 st.

Opolo „72“, Istrsko „61“

Filijalka (krčma) v ul. G. Rossini 10

Prodajalnica in pekarna
P. PETERNEL
je preložena iz ulice Giulia 76
v Vrdelo št. 490

Prodaja tobaka, katere je bila vzeta od prejšnjega lastnika Jos. Wran, je zopet dovoljena
sedanjemu lastniku **P. PETERNEL**

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Zaloga preizkušane in pristnega viškega vina
G. BORČIĆ — TRST.
Via Lazzaretto vecchio št. 5.

Prodaja na debelo in v tranzitu, kakor tudi na dom v sodčih, steklenicah in boteljkah.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Usaka ekonomična družina
nakupi
VERMOUTH
v velikem skladišču v ulici San Nicolò 18
Buteljke „Reklam“ od 1 litra 55 krajcarjev.
Nepremenjeni tip. — Znamka neprekosljiva

Darovi za božič. drevo

Slaščice in galanterijsko blago.

.. Najfinejši mandorlat ..

v pekarni in slaščičarni a prodajo slaščic

Federico Skrdla, Trst

ulica Procureria št. 6

lastna delavn. Androva Gusion 3

Vsakovrstno blago

V BOGATI IZBERI

ANTON SKERL

mehanič, zaprišeženi izvedenec

TRST, Carlo Goldonijev trg št. 11

Zastopnik tovarne koles in motokoles „Puch“

Napeljava in zaloga električnih svetilk, luči in prodaja gramofonov, zvonov, in fonografov. Zaloga priprav za točilni stroje. Lastna delavnica za popraviljanje šiv. strojev, koles, motokoles itd.

Velika zaloga pripadkov po tovar. cenah.
TELEFON št. 1734.

Prodajalnica zgotovljenih oblek in blaga
G. Mayer Grego
Trst, ulica Riborgo št. 23, Trst
Specijaliteta: Obleke za dečke.
Izbira perila in pletenja.
Veliki prodajalnici črveljev
ul. Riborgo 25 TRST ul. Nuova 49
Velika izbira črveljev za moške, ženske in otroke, kakor tudi črveljčkov.

DRUGERIJA **Josip Zigon** ul. Caserma 8

FILIJALKA NA PROSEKU ŠTEV. 140

Izbir drog, barv, čopičev, pokostil, parfumov, fin. milo — Zaloga mineralne vode vsaka za parkete, na mrzlo pripravljenega sirupa, tamarinda, malinova itd. itd.

Nad 40-letno vseh
PASTIGLIE PRENDINI
od ogolunjene sladke skorje
zastajatelj iz Izdajatelj P. PRENDINI v Trstu
Pečičene z kolajnami in diplome
Zdravilsko priporočane pri gribovih, kašlju, hripavosti, kataru.
Podeljujejo pevcem in govornikom čist glas.
Zaloga v lekarni PRENDINI in v vseh boljših lekarnah v Trstu in Evropi.
Pasiti je na nepolnoma ponarejanja
PATEVAITE VEDNO „PASTIGLIE PRENDINI“.

BOGOMIL PINO

bivši urar v Sežani
ima svojo novo
prodajalnico ur

v TRSTU

ul. Vincenzo Bellini št. 13

nasproti cerkve sv. Antona, nasproti vsakovrstne verižice po pravih tovar. cenah.

--- KOLESA ---

Helical Premier

Prve znamke

od K 170 naprej.

Pnevmatiki po K 6.— in pnevmatična čreva od K 5.— naprej.

Vsakovrstne potrebščne in šivalni stroji **HID & NEU** po najnižjih cenah.

Riccardo Sanzin

Trst, ulica delle Poste 6, Trst

Posebnost! Posebnost!

Pristno belo briško vino po 80 st. lit.

za družine po 72 stotink liter

Kraški teran stari (odlikov. na razstavi v Tomaju) I. vrste po 80 st. lit.

Črno Furlansko I. vrste po 64 stot., za družine po 56 stotink liter

TRST ul. Barriera vecchia 12
dvorišče, glavni vhod via Arzetta 7. Nasl. Spazio vini.
V lastne sode v velikosti od 56 lit. naprej
Cene po dogovoru.